

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ที่เข้ารับการบำบัดในตึกถอนพิษยา จำนวน 49 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเลิกยาเสพติด ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด และความพึงพอใจต่อการได้รับกลุ่มบำบัด

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดในระยะถอนพิษยา ($N=49$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
15-19	10	20.40
20-24	16	32.70
25-29	13	26.50
30-34	5	10.20
35-39	2	4.10
40-44	2	4.10
45 ปีขึ้นไป	1	2.00
ศาสนา		
พุทธ	35	71.40
อิสลาม	14	28.60

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	27	55.10
คู่	18	36.70
ม้าย/หย่า/แยก	4	8.20
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	4.10
ประถมศึกษา	12	24.50
มัธยมต้น	12	24.50
มัธยมปลาย	10	20.40
ปวช/ปวส/อนุปริญญา	10	20.40
ปริญญาตรี	1	2.00
อื่นๆ	2	4.10
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	6	12.20
รับจ้าง	17	34.70
เกษตรกรรวม	10	20.40
ประมง	9	18.40
ค้าขาย	4	8.20
ว่างงาน	3	6.10
รับราชการ	6	12.20
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
ไม่มีรายได้	9	18.40
1-3,000	1	2.00
3,001-6,000	25	50.90
6,001-10,000	9	18.40
10,001-15,000	2	4.10
> 15,000 ขึ้นไป	3	6.10

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อุปนิสัย			
	รำเรียง	38	77.60
	แยกตัว	6	12.20
	พึ่งพาผู้อื่น	5	10.20
ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว			
	รักใคร่ช่วยเหลือกันดี	25	51.00
	ทะเลาะกันบ้าง	21	42.90
	ต่างคนต่างอยู่	1	2.00
	ไม่ราบรื่น ทะเลาะกันบ่อย	2	4.10
ความเพียงพอของรายได้ในครอบครัว			
	เพียงพอ	34	69.40
	ไม่เพียงพอ	9	18.40
	มีเหลือเก็บ	6	12.20
สารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก			
	บุหรี่	41	83.70
	ยาบ้า	4	8.20
	สารระเหย	1	2.00
	กัญชา	1	2.00
	เฮโรอีน	1	2.00
	อื่นๆ	1	2.00
อายุที่เริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรก (ปี)			
	1-13	10	20.40
	14-19	29	59.20
	20-24	5	10.20
	25-29	4	8.20
	30-34	1	2.00

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติด (ปี)		
< 1	2	4.10
1-3	16	32.70
> 3	31	63.30
ประสบการณ์ในการเลิกยาเสพติด		
ไม่เคย	11	22.40
เคย	38	77.60
หยุดได้นานที่สุด 1 ปี 8 เดือน		
ความตั้งใจในการเลิกยาเสพติด		
ตั้งใจ	49	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 32.70 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี รองลงมาร้อยละ 26.50 อายุระหว่าง 25- 29 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 25.43 ปี ร้อยละ 71.40 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 55.10 สถานภาพโสด รองลงมาร้อยละ 36.70 สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 24.50 ระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย และปวช/ปวส/อนุปริญญา ร้อยละ 34.70 อาชีพรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 20.40 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 50.90 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001- 6,000 บาท รองลงมาร้อยละ 18.40 มีรายได้เฉลี่ย 6,001-10,000 บาท ร้อยละ 69.40 รายได้ครอบครัวเพียงพอ ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.00 ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวรักใคร่ช่วยเหลือกันดี

ร้อยละ 77.60 มีอุปนิสัยร่าเริง ร้อยละ 83.70 เริ่มใช้บุหรี่ครั้งแรก รองลงมา ร้อยละ 8.20 สารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก คือ ยาบ้า ร้อยละ 59.20 เริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกอายุ 14 -19 ปี รองลงมา ร้อยละ 20.40 เริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกอายุ 11-13 ปี ร้อยละ 63.30 ระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติด มากกว่า 3 ปี รองลงมาร้อยละ 32.70 ระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติด 1- 3 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.60 มีประสบการณ์ในการเลิกยาเสพติด สามารถหยุดใช้ยาเสพติดได้นาน 1 ปี 8 เดือนและ 1 ปี ตามลำดับ และขณะบำบัดรักษาทุกคนมีความตั้งใจจริงในการเลิกยาเสพติด 100 เปอร์เซ็นต์

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านแรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษา เพื่อเลิกยาเสพติด

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ คะแนน
1. กฎระเบียบในการบำบัดช่วยให้ฉันมีความตั้งใจในการรักษา	4.63	0.48	มาก
2. ขณะบำบัดรักษา ฉันมีความตั้งใจดูแลตัวเองให้ดีขึ้น เพื่อเลิกยาเสพติด	4.47	0.58	มาก
3. สภาพแวดล้อมในการบำบัดรักษาช่วยให้ฉันบำบัดรักษาครบขั้นตอน	4.47	0.58	มาก
4. ฉันตั้งใจสร้างคุณค่าให้กับชีวิตตนเองเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ	4.45	0.76	มาก
5. ฉันพยายามควบคุมตัวเองเพื่อป้องกันความเสี่ยงในสถานการณ์ที่ทำให้กลับไปใช้ยาเสพติดอีก เช่น เพื่อนชักชวนให้กระทำผิด	4.43	0.76	มาก
6. ฉันมั่นใจว่าระบบการรักษาย่จะช่วยให้ตนเองเลิกยาเสพติดได้จริง	4.35	0.72	มาก
7. ฉันตั้งใจสร้างระเบียบวินัยในตนเองเพื่อเลิกยาเสพติด	4.27	0.83	มาก
8. ฉันสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น การโทก หรือเอาเปรียบผู้อื่น	4.27	0.86	มาก
9. ฉันมีความสนใจและเข้าใจต่อครอบครัวหรือ ผู้บำบัด	4.27	0.75	มาก
10. ผู้ให้การบำบัดสามารถจูงใจให้ฉันบำบัดรักษาครบขั้นตอน	4.22	0.82	มาก
11. ฉันพยายามรับผิดชอบต่อตนเองให้มากขึ้นเพื่อเลิกยาเสพติด	4.08	0.90	มาก
12. ฉันรู้และเข้าใจ ทราบวิธีการบำบัดรักษาที่ถูกต้อง และครบขั้นตอน	3.96	0.81	มาก
13. ฉันตัดสินใจ เข้าสู่ระบบการรักษาอย่างต่อเนื่อง	3.96	0.81	มาก
14. ฉันตัดสินใจที่จะเข้าบำบัดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ (ชุมชนบำบัด)	3.96	0.81	มาก
15. ขณะนี้ฉันกำลังพยายามอย่างจริงจังในการบำบัดรักษา ยาเสพติด	3.88	1.16	มาก
รวม	4.27	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับกิจกรรมเสริมแรงจิตใจ มีแรงจูงใจความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเลิกยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, $SD = .82$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ กฎระเบียบในการบำบัด ช่วยให้ฉันมีความตั้งใจในการรักษา ($\bar{X} = 4.63$, $SD = .48$) รองลงมาคือ ขณะบำบัดรักษา ฉันมีความตั้งใจดูแลตัวเองให้ดีขึ้นเพื่อเลิกยาเสพติด ($\bar{X} = 4.47$, $SD = .58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือขณะนี้ฉันกำลังพยายามอย่างจริงจังในการบำบัดรักษาเสพติด ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 1.16$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ คะแนน
1. พยายามให้ความรู้เรื่องการติดยาและการเลิกยา	4.35	0.59	มาก
2. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลระหว่างการบำบัด	4.31	1.00	มาก
3. พยายามให้คำปรึกษาในเรื่องการบำบัดรักษา	4.29	0.70	มาก
4. ครอบครัวให้ความเอื้ออาทรและให้กำลังใจขณะบำบัด	4.27	1.01	มาก
5. ฉันมั่นใจว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	4.27	0.95	มาก
6. ครอบครัวอำนวยความสะดวกอุปกรณ์ของใช้ระหว่างการบำบัด	4.24	0.92	มาก
7. พยายามให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ขณะที่ฉันมีปัญหาระหว่างการบำบัด	4.22	0.84	มาก
8. ครอบครัวช่วยแก้ปัญหาต่างๆเพื่อเอื้อต่อการบำบัดรักษา	4.20	0.88	มาก
9. พยายามให้ความสนใจในการบำบัดรักษาของฉัน	4.12	0.83	มาก
10. ครอบครัวมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบำบัด	4.10	1.04	มาก
11. ฉันจะนำประสบการณ์ที่ดีจากเพื่อนมาใช้กับตนเอง	4.08	0.97	มาก
12. ครอบครัวส่งข้อมูลข่าวสารเรื่องความเป็นอยู่ของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอขณะบำบัด	3.88	1.07	มาก
13. เพื่อนที่เลิกยาแล้วพูดคุยประโยชน์ในการบำบัด	3.73	0.97	มาก
14. เพื่อนที่เลิกยาแล้วพูดคุย แลกเปลี่ยนวิธีการเลิกยาที่ถูกต้อง	3.63	1.05	มาก
15. เพื่อนแนะนำสนับสนุนและให้กำลังใจขณะบำบัด	3.57	1.15	มาก
รวม	4.08	0.93	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมสนับสนุนทางสังคม ทำให้มีแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $SD = .93$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ พยายามให้ความรู้เรื่องการติดยาและการเลิกยา ($\bar{X} = 4.35$, $SD = .59$) รองลงมาคือ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลระหว่างการรักษา ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 1.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมากคือ เพื่อนแนะนำสนับสนุนและให้กำลังใจขณะบำบัด ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 1.15$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ คะแนน
1. ท่านเกิดการพัฒนาตนเองจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำบัด	4.45	0.79	มาก
2. กิจกรรมบำบัดทำให้ท่านรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน	4.33	0.94	มาก
3. กิจกรรมทางศาสนาช่วยให้ท่านรู้จักการคิดอย่างมีสติ	4.29	0.86	มาก
4. กิจกรรมบำบัดช่วยให้ท่านรู้จักการเข้าสังคมมากขึ้น	4.27	0.70	มาก
5. กิจกรรมทำให้ท่านรู้สึกมีคุณค่า	4.20	0.88	มาก
6. กิจกรรมที่ท่านได้รับช่วยลดความเครียดและวิตกกังวล	4.16	0.89	มาก
7. ท่านรู้สึกมีกำลังใจที่เข้มแข็งจากการทำกิจกรรม	4.14	0.93	มาก
8. ท่านเกิดการเรียนรู้ถึงกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้จ่าย	4.14	0.89	มาก
9. กิจกรรมบำบัดทำให้ท่านรู้สึกผ่อนคลาย	4.12	0.88	มาก
10. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับ	4.06	1.04	มาก
รวม	4.21	0.87	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับกิจกรรมกลุ่มบำบัด ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีความพึงพอใจในกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, $SD = .87$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ ท่านเกิดการพัฒนาตนเองจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำบัด ($\bar{X} = 4.45$, $SD = .79$) รองลงมาคือ กิจกรรมบำบัดทำให้ท่านรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.94$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมากคือ ท่านรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 1.04$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของคะแนนความพึงพอใจต่อการได้รับกลุ่มบำบัด

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ คะแนน
1. ท่านรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดดี	4.51	0.71	มาก
2. ท่านเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจรู้จักตนเองมากขึ้น	4.37	0.80	มาก
3. ท่านเรียนรู้ แนวคิด วิธีคิด ประสบการณ์จากกลุ่มแล้วนำไป แก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่	4.24	0.87	มาก
4. ท่านกำลังหายจากโรคสมองติดยา	4.20	0.89	มาก
5. ท่านรู้วิธีแก้ปัญหาการเลิกยาในระยะเริ่มต้นจากการเข้าร่วม กลุ่มบำบัด	4.20	0.84	มาก
6. ท่านทำข้อสัญญาเพื่อการเลิกยาเสพติดด้วยความเต็มใจ	4.20	1.00	มาก
7. ท่านมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น	4.10	0.71	มาก
8. การเข้าร่วมกลุ่มมีส่วนทำให้ท่านกล้าแสดงออกและมีความ มั่นใจในตนเองมากขึ้น	4.04	0.88	มาก
9. การเข้าร่วมกลุ่มบำบัดช่วยให้ท่านเรียนรู้ภาวะอารมณ์ ความ รู้สึกนึกคิดของตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม	4.00	0.89	มาก
10. ในการเข้าร่วมกลุ่มบำบัดทำให้ท่านมีโอกาสแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกลุ่ม	3.96	0.78	มาก
รวม	4.18	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับกิจกรรมกลุ่มบำบัด ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและการเลิกยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = .84$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ ท่านรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดดี ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .71$) รองลงมาคือท่านเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจรู้จักตนเองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมากคือ ในการเข้าร่วมกลุ่มบำบัดทำให้ท่านมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกลุ่ม ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.84$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนรวมของกิจกรรม MSAG

ข้อความ	\bar{X}	SD	ระดับ คะแนน
1. แรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเด็ก ยาเสพติด	4.27	0.82	มาก
2. ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม	4.08	0.93	มาก
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด	4.21	0.87	มาก
4. ความพึงพอใจต่อการได้รับกลุ่มบำบัด	4.18	0.84	มาก
รวม	4.18	0.86	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับแรงจูงใจในการบำบัดรักษา การสนับสนุนทางสังคม กิจกรรมและกลุ่มบำบัด ทำให้มีความพร้อม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด และมีความต้องการในการรักษาเพื่อเด็กยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = .86$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ แรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเด็กยาเสพติด ($\bar{X} = 4.27$, $SD = .82$) รองลงมาคือความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ($\bar{X} = 4.08$, $SD = .93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมากคือ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.86$)

สรุปและอภิปรายผล

ภายหลังเข้ารับการบำบัดด้วยโปรแกรม MSAG ของผู้ป่วยระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด ระยะถอนพิษยา ผู้ป่วยมี M, S, A, G อยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านแรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการบำบัดรักษาเพื่อเลิกยาเสพติด อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ฉันจะไม่กระทำความเสี่ยงที่ผิดต่อกฎระเบียบขณะบำบัด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.487$) เป้าหมายที่ผู้บำบัดและผู้ป่วยจำนวนมากต้องการ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตที่ไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด การทำความเข้าใจขั้นตอนในการบำบัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ก็อาจจะช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกสำหรับผู้ป่วย ทำให้มีความตั้งใจในขณะบำบัด การแสดงพฤติกรรมหรือความเสี่ยงที่ผิดกฎระเบียบจึงน้อยลง

2. ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่สูงที่สุด คือ พยายามให้ความรู้เรื่องการติดยาและการเลิกยา ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.597$) ในขณะบำบัดพยายามมีการให้ความรู้และให้กลุ่มสุขศึกษา ตั้งแต่แรกเริ่มผู้ป่วย โดยมีสื่อการสอน เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ บอร์ดความรู้ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังเน้นการให้กำลังใจ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้ป่วยเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน สอดคล้องกับการศึกษาของบุญเรือง (2547) และสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (2547) ที่พบว่าการมีแหล่งให้คำปรึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาได้ และจากการศึกษาของ ชีรศักดิ์และคณะ (2543) เรื่องผลของการจัดกิจกรรมสุขศึกษาร่วมกับการให้แรงสนับสนุนทางสังคม จากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อความรู้ พฤติกรรมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกและอุจจาระร่วง จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมสุขศึกษาแบบกระบวนการกลุ่ม และสื่อประเภทวีดิทัศน์ ของจริง แผ่นพับ และโปสเตอร์ เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบประเมินการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวในกลุ่มทดลองมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และโรคอุจจาระร่วงถูกต้องขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านความรู้ การรับรู้โอกาสเสี่ยง ความรุนแรงและผลดีของการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันโรค อีกทั้งยังพบว่า ความรู้ การรับรู้ด้านต่างๆ และการได้รับแรงสนับสนุนจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกและโรคอุจจาระร่วงของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มีรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อสุขภาพมากมาย ที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อสุขภาพอนามัย พอสรุปได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1.ผลต่อสุขภาพกาย แบ่งออกเป็น (1.1) ผลโดยตรง จากการศึกษาของ เบอร์กแมนและไซม์ (Berkman

and Syme,1979:186-204 อ้างใน Minkler 1981:150) เกี่ยวกับความเป็นอยู่ทั่วไปของสุขภาพอนามัย และสถิติชีพที่สำคัญ รวมทั้งแรงสนับสนุนน้อย มีอัตราป่วยและตายมากกว่าผู้ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมากถึง 2.5 เท่า (1.2) ผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามคำแนะนำในการรักษาพยาบาล มีรายงานผลการศึกษาเป็นจำนวนมากที่บ่งบอกถึงผลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม การปฏิบัติตามคำแนะนำของคนไข้ ซึ่งเบอร์เกอร์ (Bugler อ้างในPilisuk,1985:94) พบว่าผู้ป่วยที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีครอบครัวคอยให้การสนับสนุนในการควบคุมพฤติกรรม และผู้ป่วยที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมมาก จะเป็นผู้ปฏิบัติตามคำแนะนำมากกว่าผู้ที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมน้อย (1.3) ผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค คอบบี้ (Cobb,1976) และแลงกลี (Langlie,1977) ได้รายงานผลการศึกษาถึงพฤติกรรมการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำ การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร พบว่าผู้มีแรงสนับสนุนทางสังคมทางสังคมจะมีพฤติกรรมป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพดีกว่าผู้ที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมน้อย (2) ผลต่อสุขภาพจิต ผลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อสุขภาพจิต มีลักษณะเช่นเดียวกับสุขภาพกาย คือพบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตบุคคล ช่วยลดความเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากความเครียดและช่วยลดความเครียด ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มความต้านทานโรคของบุคคลได้อีกด้วย

3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ผู้ป่วยเกิดการพัฒนาตนเองจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำบัด ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.679$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา (2546) พบว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้ผู้เสพยาเสพติดเพิ่มการเห็นคุณค่าของตนเองได้ เช่น กิจกรรมการอ่านหนังสือในห้องสมุดด้วยตนเองแต่อยู่รวมเป็นกลุ่ม กิจกรรมทางศาสนา คนตรีบำบัด การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้สุนิรัตน์และศรีพรรณ (2544) ที่พบว่าการมีโอกาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญเรือง (2547) ที่พบว่าการทำงาน งานหรือกิจกรรมนั้นจะต้องกระทำตามความสามารถ ตามประสบการณ์ที่มีของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม ซึ่งความสามารถในการกระทำนั้นก็คือ ผลงานที่ทำได้ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึกมีคุณค่า ความภูมิใจในตนเองจากการที่มีโอกาสได้ทำงานและได้ร่วมกิจกรรมที่ชอบ

4. ความพึงพอใจต่อการได้รับกลุ่มบำบัด อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ผู้ป่วยรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดดี ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.71$) บุคคลมีแนวโน้มที่จะเลิกยาเสพติดเมื่อเขาตระหนักถึงความรุนแรง และอันตรายที่จะเกิดต่อตนเองและสุขภาพ การรับรู้นี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมที่ต้องการเลิกยาให้ได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเข้ากลุ่มบำบัด คือ ปรุธรรมที่ชัดเจนเพราะมีผู้ให้การบำบัดและผู้ป่วยด้วยกันคอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือ มีการเขียน

และแสดงความรู้สึกและข้อคิดที่ได้รับและเล่าสู่กันฟัง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ และคณะ (2550) พบว่ากลุ่มบำบัดที่กลุ่มตัวอย่างได้และฝึกทักษะขณะรับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพทำให้กลุ่มตัวอย่างได้มีความคิด ความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว เพื่อว่าจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เมื่อเขากลับไปอยู่ในสังคมได้